

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 16.576
Tarih: 28.01.2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifim gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Serpil KEMALBAY PEKGÖZEGÜ
İzmir Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	-Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler -Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe
Tarih: 28 Ocak 2022	Esas No: 2/4124

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
2 8 Ocak 2022
Numara:

TBMM GENEL EVRAK
2 8 Ocak 2022
No. 956450
EBYS'ye AKTARILMIŞTIR

GENEL GEREKÇE

Bilindiği gibi savaş, afet, kriz gibi olayların ardından ortaya çıkan olumsuz tablo karşısında sosyal devlet ortaya çıkmış ve devlet, sosyal refahı maksimize etmek amacıyla sosyal ve ekonomik yaşamın işleyişine müdahale ederek, yaşanan krizlerin beraberinde getirdiği yoksulluklara, gelir dağılımı adaletsizliklerine ve toplumların refah seviyelerindeki azalmalarına karşı ciddi bir rol üstlenmiştir.

Türkiye 1980'lerden itibaren neoliberal ekonomi modeline geçerek sosyal devlet olma özelliklerini yitirmeye başlamıştır. 24 Ocak kararlarının hayata geçirilmesi için gerçekleşen 12 Eylül askeri darbesinin ardından emeğin mücadelesiyle elde edilmiş kamu yararı gözetken haklar büyük oranda terkedilerek adım adım piyasacı ekonomi politikaları hayata geçirilmeye başlanmıştır. Son 20 yıldır Türkiye'de neoliberal politikaların hayatın her alanını piyasalaştırması, özelleştirmesi ve sermaye odaklı politikalar izlenmesi sonucu işsizlik ve güvencesizlik kalıcı hale gelmiş, gelir dağılımı uçurumu büyümüş, yoksulluk derinleşmiştir.

2021 yılının Nisan ayı sonlarında yayınlanan Dünya Bankası Türkiye Ekonomik İzleme Raporuna göre, Türkiye'de son iki yılda kur krizi ve pandemi nedeniyle 2018'de 6 milyon 939 bin olan mutlak yoksul sayısının 2019'da 8 milyon 420 bine, 2020'de 3,2 milyon kişi artarak 10 milyon 171 kişiye yükseldiği bilgisi yer alırken, Metropoll Araştırma'nın Nisan 2021 Raporunda da Türkiye'de yüzde 26,6'lık bir kesimin temel ihtiyaçlarını dahi karşılayamazken, yüzde 53,6'lık kesimin ise yalnızca beslenme ve barınma gibi temel ihtiyaçlarını karşılayabildiklerini açıklamıştır.

Gelir dağılımı eşitsizliği ölçütlerinden olan Gini katsayısı, sıfıra yaklaştıkça gelir dağılımında eşitliği, bire yaklaştıkça gelir dağılımında bozulmayı ifade etmektedir. TÜİK'in 2021 yılında yayınladığı raporunda en son yapılan araştırma sonuçlarına göre Gini katsayısı bir önceki yıla göre 0,015 puan artış ile 0,410 olarak tahmin edilmiştir. Öte taraftan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 3. çeyreğe ilişkin GSYH verilerine göre Türkiye ekonomisi yılın 3. çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 7,4 büyümüştür. Türkiye büyürken gelir dağılımı adaletsizliğinin de büyümesi yoksullardan zenginlere gelir transferi yapıldığının göstergesidir.

Ağırlaşan ekonomik kriz, enflasyon ve pahalılık hükümet tarafından mevduatları korunan üst sınıflar için bir sorun yaratmazken, ücretli yoksullar, emekliler, EYT'liler, ev emekçisi kadınlar, gelire erişemeyen milyonlar için geçinememek anlamına gelmektedir. "Geçinemiyoruz", "barınamıyoruz", "iş istiyorum", "aş istiyorum" gibi talepler görmezden gelinemeyecek yaygınlıkta ifade edilmektedir. Son elektrik zamları ile birlikte hanelere %125'e varan zam yapılmıştır, kiralarda fahiş artışlar yaşanmıştır. Artan enflasyon sebebiyle gıdadan, doğalgaza, elektrikten suya, internete ait faturalar ödenemez duruma gelmiştir. Evde kombiler yakılamamakta, elektrik şirketleri tarafından faturası ödenemeyen elektrikler kesilmekte, yaşamsal ihtiyaçlara erişilememektedir. Bu durumun en son örneği ise 18 Aralık 2021 günü "ödenmeyen borç", "kaçak kullanım" ve "elektrik sayaçlarını direklerle çıkarmak" gerekçeleriyle Diyarbakır'ın Silvan ilçesinde yaşayan 2 yaşındaki bronşit hastası Yunus Emre

Binen 'in evdeki elektrik kesintisinden kaynaklı olarak buhar cihazını kullanamaması sonucu yaşamını yitirmesidir.

Diğer yandan, 28941 Sayılı Organize Sanayi Bölgelerinin Elektrik Piyasası Faaliyetlerine İlişkin Yönetmelik kapsamında, EPDK'dan Elektrik Enerjisi Dağıtım Lisansı alan OSB'ler, 2016 yılı sonuna kadar, serbest tüketici haklarını kullanarak, piyasadan tedarikçilerle ikili anlaşma imzalamalarına ve indirimli fiyatlarla elektrik enerjisi temin edebilmelerine karşın, 2017 yılından itibaren, OSB'lere elektrik tedarik eden şirketlerin, elektrik enerjisi tedarik sorununu da beraberinde getirmiştir. "Çevre Kanunu'nun 29. Maddesi Uyarınca Atık su Arıtma Tesislerinin Teşvik Tedbirlerinden Faydalanmasında Uyulacak Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik" kapsamında; kimyasal, biyolojik ve ileri atık su arıtma tesislerini kuran ve işletenlerin, atık suyu göl, akarsu, deniz gibi alıcı ortama deşarj eden veya yeniden kullanan arıtma tesislerinin işletme maliyetlerinin hafifletilmesi için, yönetmeliklerde belirtilen yükümlülükleri yerine getiren kuruluşların, arıtma tesislerinde kullandıkları elektrik enerjisi tarifesi, sanayi tesislerinde kullanılan enerji tarifesi yüzde ellisine kadar teşvik uygulanmaktadır. Bu teşviktan belirli sayıda organize sanayi bölgesi ve belediye yararlanabilmektedir. Bakanlığın verdiği teşvik de elektrik maliyetini karşılamakta yetersiz kalmaktadır. Atık su arıtma tesislerinin önemi göz önünde bulundurulduğunda, Organize Sanayi Bölgelerince atık su arıtma işlemi sonucunda, çevre, tarım alanları, su varlıkları, yaşam alanları ve halk sağlığı korunacağı için bu tesislerde kullanılan elektriğin bedelinin Hazine tarafından karşılanması ihtiyacı ortadadır.

Bir diğer önemli husus ise, internet erişimindeki zorlukların doğrudan eğitim hakkının ihlaline neden olmuş olmasıdır. Eşitsizliğin derinleştiği pandemi sürecinde Türkiye'de on-line erişim için yeterli internet-telefon ve bilgisayar altyapısı olmayan, yaşadıkları sorunlar kentlere ve sosyo ekonomik yapıya göre değişiklik gösterse de yoksulluk ve açlık sınırının altında yaşayan milyonlarca öğrenci ve öğretmenin internete erişimde yaşadığı zorluklar çeşitli araştırma raporlarına da yansımıştır. Nitekim 2020 yılında basında da yer almış olan ve Türkiye'nin de içinde yer aldığı UNİCEF Raporu'nda, uzaktan eğitime erişim noktasında Türkiye'de en az 6 milyon öğrencinin Ağustos sonuna kadar uzaktan eğitime hiçbir şekilde erişemediğine yer verilmiştir. Uzaktan eğitime internet erişimi sorunu ve cihaz sorunu sebebiyle ulaşamayan kesimlerin başında kırsal kesimlerde, köylerde yaşayan çocuklar gelmektedir. Bugün gelişmiş ülkelerin bir insan hakkı olarak tanımladığı internet erişiminin sunulması devletin yurttaşlara karşı kamusal yükümlülüğüdür.

Günümüzde küresel boyutta yaşanan ekonomik kriz, iklim krizi ve son 2 yılı aşkın süredir devam eden pandemi krizinin de etkisiyle Türkiye'nin içinde bulunduğu ağır ekonomik buhran günlerinde kamucu, toplumcu politikaları merkeze almak, halkın ekonomik ve sosyal refahı için sosyal devlet ilkelerine sarılmak kaçınılmaz bir görev olarak önümüzde durmaktadır.

Bu kanun teklifi ile, her yurttaş için temel bir hak olarak asgari seviyede elektrik, doğalgaz, su ve internetin bir hak olarak sağlanması hedeflenmektedir. Bu kapsamda hanelere aylık 250 metreküpe kadar ücretsiz doğalgaz ve eşdeğer yakacak ürünü desteği, 250 KWh'a kadar ücretsiz elektrik, 15 metreküp su ve 100 GB internet hakkının ücretsiz ve kalıcı olarak verilmesi, hane içindeki aylık net gelir toplamı asgari ücretten az olan haneler için (açlık sınırının altı) Devlet tarafından sosyal konutlar yapılması ve bu konutların söz konusu hanelere

Ücretsiz olarak tahsis edilmesi, OSB’de kullanılan elektrik bedelinin Hazine tarafından karşılanması yolu ile sosyal adaletin ve yurttaşların refahının artırılması hedeflenmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1: Hane içindeki aylık net gelir toplamı asgari ücretten az olan haneler için Devlet tarafından sosyal konutlar yapılması ve bu konutların söz konusu hanelere ücretsiz olarak tahsis edilmesi, ihtiyaç sınırı olan hane başına aylık; 250 metreküpe kadar ücretsiz doğalgaz ve eř değer yakacak ürünü desteği, 250 kWh’a kadar ücretsiz elektrik, 15 metreküp su ve 100 GB internet ücretsiz olarak sağlanmalıdır.

MADDE 2- Atık su arıtma tesisi kurmanın, işletmenin ve bu tesislerde kullanılan elektriğin maliyeti çok yüksektir. Atık su arıtma işlemi sonucunda, evre, tarım alanları, su varlıkları, yaşam alanları ve halk sağlığı korunacağı için, atık su arıtma tesislerinin önemi göz önünde bulundurulmalı ve bu tesislerde kullanılan elektriğin bedelinin Hazine tarafından karşılanması gerekmektedir.

MADDE 3- Yürürlük maddesidir.

MADDE 4- Yürütme maddesidir.

TOPLU KONUT KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 2/3/1984 tarihli ve 2985 sayılı Toplu Konut Kanunu'na aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 17- Hane içindeki aylık net gelir toplamı asgari ücretten az olan haneler için Devlet tarafından sosyal konutlar yaptırılır. Bu konutlar, söz konusu hanelere ücretsiz olarak tahsis edilir.”

MADDE 2- 8/1/2002 tarihli ve 4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 1 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Her hanenin, aylık, 250 metreküpe kadar olan doğalgaz, 250 KWh'a kadar olan elektrik, 15 metreküpe kadar su ve 100 gigabite miktarına kadar internet tüketimleri; bedelleri bu amaçla Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bütçesine konulan ödenekten karşılanmak suretiyle ücretsiz olarak sağlanır. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından müştereken çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.”

MADDE 3- 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 17'nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(11) Organize Sanayi Bölgeleri tarafından işletilen atık su arıtma tesislerinin elektrik giderleri, Bakanlık ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından müştereken belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde Hazine tarafından karşılanır.”

MADDE 4- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.